

FELSEFENİN DANSI

Engin ERŞEN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-375-258-3	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Felsefenin Dansı	47518
Yazar	Baskı ve Cilt
Engin ERŞEN	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0003-0183-8860	Bisac Code
Yayın Koordinatörü	SPO000000
Yasin DİLMEN	DOI
	10.37609/akya.3563

Kütüphane Kimlik Kartı

Erşen, Engin.

Felsefenin Dansı / Engin Erşen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

377 s. : resim, figür. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253752583

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bu eser harika iki torunum; Arda ve Erben adına ithaf edilmiştir: Rachel, Emre, Betül ve Zeynep: Sevginiz, anlayışınız ve bana kattığınız bütün değerler adına teşekkürlerimi sunuyorum.

YAZMA SEBEBİM

Keşke yazmasaydım ama yazdım! Bir gün gelir hatırlanır diye yazdım. Bugün değil yarın... Küresel vitrinde önde gelen düşünürlerin; gelecek kuşaklara özgün düşünce deneyimleri, bu çalışmanın gözü kulağı oldu, uğrunda aştığı yolu sayesinde. Estetik bir yargıdır. Kemalist felsefeyi sorgulayabiliriz muhakkak. Ama “içine sığdırılmaya çalışılan resmin çerçevesinin dışına çıkamıyorsak” yukarıda anlatılan düşüncenin görünür hale gelmesinin evrensel ahlaki bir değer ya da bir figür olup olmadığı konusuna da çok da vakıf olamayız, “bildiğimizi zannederiz.” Liberal ekonomi müşterisinin her zaman haklı olduğu fikrinden hareket eder. Liberal sanat “renkler ve zevkler” tartışılmaz’ der. SOKRATES, tartışılmayan ya da sorgulamayan hayat, hayat değildir. Hep söylemişimdir! Özkan SÜMER düşünsel ve eleştirel anlamda; sporun erdemleri üzerinde yürüyen, entelektüel bir aktördü. Kısaca “Bilardo topunun tam olarak nereye gideceğini kestiremezsiniz.” Prof. Dr. Avşar TİMUCİN, “Elbette gerçek bilincimiz iki ayrı seçeneği bize sunuyor. Bunlardan ilki ortak bilinç; hem insanlığın ortak bilgi ve kavrayış koşullarını bize bildirir, hem de bir bilinçte o koşulların yansımaları ayrıca belirler.” Sınırlandırmalara gelince: Bilgi güçtür, zaman da ve mekân da yer tutmaz. Bilgimiz ve hayal gücümüz sayesinde, dünyamızın en yüksek zirvesi olan Everest’i keşfedebildiğimiz gibi; gezegenimizden 480 milyon kilometre uzağında, kızıl gezegenimiz ve Mars’ı da keşfettik. “İnsan tarihi yazarken kendini yazıyor.” İnsanoğlunun felsefesine dönük tebessüm eden o gülün yüzü; çok ayrıcalıklı, üst düzey bir duygudur.

ÖNSÖZ

Yıllar yılları kovaladı. Deyim yerindeyse dere tepe düz gittim. Şayet iyi olana; doğru ve güzel olana tutunabilirsem, karanlıkta yükselen ışıktır dedim. “Bir şeyi sevmek de iyi bir şey; insana güç verende odur” sevgi insanın yüreğinde, sevilmeye değer olan şeyleri seveceksin. Wilson Van GOGH “beyaz üzerinde beyaz güzeldir” der. Sonunda, bir olayın daha farkına vardım. Hayallerimizi kurumlaştıran, İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı, Prof. Dr. Mustafa Aydın’a teşekkür ediyorum. Oyunlarımız da değişti! Sanki ilkokulu bitirmiş de askerlikten teskeresini, yeni almış gibi. “Ekrem ağabey! Her şey çok güzel olacak.” Oksimoron kavramı, kendi içinde çelişkili ya da tamamen birbirine zıt iki kavramın bir arada kullanılması durumudur. Örneğin Atilla İLHAN bir şiirinde “Belki hazıranda mavi benekli çocuksun / Bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden.” Oyun dünyada olmaktır. “Oyunun dünyası, çocuğun içinde uzun süre yaşayabileceği bir dünyadır.” Christian ADERSEN, “Öyküler, çocuklar uyusun ve büyükler uyansın diye yazılır.” Ünlü drama oyun yazarı, Terentius VATİCANUS, İ.Ö 195 “Kader yürekli insanlara yardım eder: İnsana özgü hiçbir şey bana yabancı değil.” Özkan SÜMER, “değer vermediğin bir şeyin değer üretmesi mümkün değildir” der. Merak ve hayret insana özgüdür. Felsefe, “iyiliği de kötülüğü de kendinde bil” mantığıyla çalışır. Öğrenci hazır olduğunda öğretmen gelir felsefesi; bütünsel ve düşünsel anlamda sevgidir, aşktır ve de felsefedir. Sonuçta elinizin altındaki bu kitap bir yorum alanı olarak kendi felsefesi üzerine oturur. 15 bölümden oluşan bu çalışma; hayatı ve yaşamı açıklayabildiğimiz, ona yeni yorumlar ve yeni içerikler katabildiğimiz ölçülerde, felsefenin dansı olduğu kadar: Hayatın, sanatın, sporun, estetiğin ve güzelliğin de dansı olduğu kadar ayrıca öyküsüdür. Ayrıca bu çalışma; alternatif pencereden bizlere bir koleksiyon sunuyor olması, bu yönde ileriye atılan, özgün adımlardan biridir. Unutma, dans etmek için pek çok sebebin var. Hayatı bir başka yerde değil; kendi içinde, kaldığın yerde aramalısın. Yine de insan; kendi ilgi alanını sevebilmeli.

SEVGİ VE MİNNETLE

Kendilerine borçluyum: Prof. Dr. Kemal GÜRÜZ, Prof. Dr. Türkay TÜDEŞ, Prof. Dr. Rasim KALE ve Prof. Dr. Kemal TAMER’e bütün kalbimle teşekkür ediyorum. Ayrıca değerli yardımlarını esirgemeyen dostumuz ve meslektaşımız, Prof. Dr. Kenan SİVRİKAYA ve Doç. Dr. Serdar SAMUR’a en kalbi teşekkürlerimi sunuyorum. Kapak tasarımıyla; elinden geleni esirgemeyen, Mert BEYAZSAÇ’a göstermiş olduğu özenden ötürü teşekkür ediyorum. Yine bu saygın çatının altında; ismini sayamadığım ama beraber olduğum değerli meslektaşlarıma şükranlarımı sunuyorum.

Beni fazlasıyla mutlu eden öngörülerden biride; bağımsız ruhun, sanatın, estetiğin ve güzelliğin ruhuna duymuş olduğum ilgi ve alakadır. Kendimi bildim bileli; bu dans ya da bu rüya beni yormadı. Doğrusu ben kendi payıma düşeni aldım. “Değirmen yıkılmamış, rüzgâr hala esiyor” Tasalar ve engeller elbette çıkacak. Şu sevilesi dünyada bizlere bir şeyler katabilecek; ardından durup dinlenmeden yürüyebileceğimiz, yalnızca hayallerimizdir hakikate, sevgiye ve de başarıya en fazla yakın olan. Dr. Engin ERŞEN, İstanbul Aydın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi.

İLK BASKIYA ÖZGÜ

Bu eser; düşüncenin parlak ışığı altında, kendine özgü referansları okuyucusuna sunma gibi bir alışkanlığa sahip. Onun bu konuya olan tutkusu; anlam arayışındaki dansını, yüksekliklere taşıma gayreti idi. Kendisine olan inancı ve saygısı: “Koruyucu ve kollayıcı, gurur duyurucu” bu yönde atılmış özgün adımlardan biridir.

SUNUM

Bu eser “Okuyucuyu günlük yaşamın ötesine geçmeye, sıradanın ardındaki olağansty keşfetmeye davet ediyor. Her bölümde, düşüncelerimizi sarsan, zihnimizi ve rumuzu genişleten yeni kapıları aralıyor. İnsan olmanın derinliklerine inen, bizi kendimizle ve evrenle daha derin bir bağ kurmaya yönelten bir düşünce manifestosudur. Bu yaklaşım bizi yalnızca bilgiye değil, aynı zamanda hayatın, estetik ve duygusal boyutlarıyla da zenginleştiriyor. Çünkü felsefe, sadece soyut bir düşünce sistemi değil, aynı zamanda yaşama dair her anı daha anlamlı kılma çabasıdır” Doç. Dr. Serdar SAMUR İstanbul Aydın niversitesi đretim yesi.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

ÖYKÜLER ANLATILMALI	1
Bir Fransız Ata Sözü'nün Anlamı	10
Hareketin Evrensel Diyalektiği.....	18

BÖLÜM 2

ÖZKAN SÜMER'İN İLHAMI.....	57
Şampiyonluk Öyküleri En Başından.....	61
Olimpik Felsefe ve Değerler	65
Fair Play 'in Önemi.....	70
Rol Model Olarak Özkan SÜMER	73

BÖLÜM 3

ANALİTİK FELSEFE	77
Sokrates'in Soru Cevap Yöntemi.....	78
Platon'un Mağara Alegorisi ve İdealar Öğretisi	80
Hegel Diyalektik Tez Anti Tez Sentez	81
Immanuel KANT, Koşulsuz Buyruk İlkesi.....	83
DESCARTES' in Düşünme Özgürlüğü	85

BÖLÜM 4

Yaşam ve Güzellik Arayışı Üzerine	91
Aşkın Doğası.....	96
Dünya Dönüyor.....	106
Paris'te Son Tango	115
Spinoza'nın Sevinci Nereden Geliyor	124

BÖLÜM 5

HAYATIN SATRANÇ TAHTASI	131
Oyun Teorisi ve Strateji	137

Kaos Teorisi Kelebek Etkisi.....	146
İnsanın Doğaya ve Işığa Olan Sevdası.....	148

BÖLÜM 6

GENETİK KODLARIMIZIN İZİNDE..... 151

Evrin Kuramı	153
Denge ve Çek Balans	157
Hipotezler ve Sonuçlar.....	159
Genel İlkeler ve Denge Bağlı Kavramlar.....	160

BÖLÜM 7

KAÇINILMAZ FİĞÜRLER..... 167

Edvard Maybridge 'in İnovasyonu	167
Michael Jackson'ın mirası	168
Neil Armstrong'un Ayak İzleri.....	168
Vitruvius Adam ve İnsan anatomisi.....	169

BÖLÜM 8

YÜRÜRKEN İNSAN BÜTÜN BİR EVRENDİR 173

Biz Dünyalıyız	179
Yaparsın Şekerim	183
Zamanı Ruhu KTÜ Karadenizuşakları	188

BÖLÜM 9

ENTELEKTÜEL FELSEFİ LİTERATÜR..... 201

Şiir Daha Felsefidir.....	203
Özel Bir Saygı İfadesi	206

BÖLÜM 10

KENDİLERİ OLMAYI BAŞARANLAR..... 221

Giray BULAK.....	222
Michael JORDAN.....	223
Felsefi Başarımız ve Politikalarımız.....	224

Tünelden Önce Son Çıkış	230
-------------------------------	-----

BÖLÜM 11

HAREKETİN TARİHSEL YOLCULUĞU	237
---	------------

Altın Post Efsanesi.....	240
Truva'nın Mirası	241
Yeni Bir Perspektif.....	245
Medeniyetler Çatışması ve Gözetim Kapitalizmi	249
Dans ve Müzik Evrenseldir.....	252
Disiplinler Arası Performans Sanatları	255
Estetik ve Güzellik İlişkisi.....	260

BÖLÜM 12

BİLGİYİ YAŞATMAK.....	271
------------------------------	------------

Yanılgılar ve Gerçekler	278
Paradigma	281
Agnotoloji	282
Felsefî Bir Paradoks Theseus'un Gemisi	285

BÖLÜM 13

METAFİZİK	291
------------------------	------------

Albert EINSTEİN	294
Stephen HAWKİNG	296
Evren ve İnsan İlişkisi.....	298
Kuran-ı Kerim'de Geçen Ayetler	303

BÖLÜM 14

Etik ve Ahlak	309
----------------------------	------------

Doğru ve Yanlış Üzerine	316
Yarışma ve Şiddet	321

BÖLÜM 15

BEYAZ ZAMBAKLAR: CUMHURİYETİN KURUCU FELSEFESİ..... 329

Desenlerimiz ve Simgeler 332

Cinsiyet Üzerine Bir Bakış 335

İnanç ve Felsefesi..... 345

İnsan Olmanın Anlamı 349

Arayış İçinde Olmak 353

KAYNAKÇA 357

ÖZGEÇMİŞ 365

KAYNAKÇA

1. ABAY, K.; (2017) “Uluslararası 1. Karadeniz Oyunları, Açılış ve Kapanış Seronomi Başkanı.
2. AKÇA, E. Özel ileti: Doktora çalışması, 2024. IZBN 978-625-6608-00.60-3 Destek yayınları.
3. AGRAWAL, R. / AİDİYET. Orijinal adı: BELONG. Aidiyet. Destek yayınları
4. ALBRECHT, D. (1979). Zur sport art spezifischen Aggression in Wettkampfspeil. *Sport wissenshalf*, 9: 78-91.
5. ADDIGTON, J.E (2001) Kitabın orijinal adı: % 100 Mind Power. ISBN 975-6793,04.X. Akaşa Yayın ve tanıtım, Dağıtım Ltd. Beyoğlu / İstanbul.
6. ALDEMİR, B.L. (2017). Türk Mitolojisinde Tanrılar ve ruhlar. [http://arkeopolis. Polis.com](http://arkeopolis.Polis.com)
7. ALPAN, K: Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca gelişimi. Gençlik Spor Bakanlığı Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları 1. Baskı, İstanbul, 1972.
8. ANNA, S, 2008 Tanrılar Okulu, GOA Basım Yayın ve Tanıtım: Hız. San. Tic. Ltd. Şti. Kartal - İstanbul.
9. ANON, (2000). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin spor ile ilgili tavsiye kararları: “Başta Futbol Karşılaşmaları Olmak Üzere, Spor Etkinlikleri Sırasında Seyircilerde Görülen Şiddet Olaylarının Azaltılması” (84) 8. *Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden terbiyesi Müdürlüğü. Dış ilişkiler Daire Başkanlığı.*
10. ANON, (2000). Genlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Daire Başkanlığı, No:155. Avrupa Konvansiyonu “Spor müsabakalarında ve özellikle futbol maçlarındaki şiddet ve seyirci taşkınlıkları Komitesi’nin tavsiye kararları, (99) 1.2.3.
11. ARSLAN, A, (2021). Felsefeye Giriş. 13. 978-605-69552-1-1, Serbest Kitaplar:7.
12. ARİSTOLES, c. 350 BCE, *Poetics*. W. Hamilton Fyfe (ed. and trans.), Cambridge, MA: Loeb Classical Library, 1927.
13. ARTUN, A. (2015) Sanat Manifestoları. Avangard Sanat ve Direniş. ISBN: 9.789.750.508.288. 4. Baskı. Sena Ofset. S:42.
14. ALTUĞ, T. (2018) G:W. F. Hegel, Çeviri, Estetik Güzel Sanat Üzerine Dersler. Kırmızı Kedi Yayın evi, İstanbul. ISBN: 978-605-298-675-2.
15. BANDURA, A. (1973). *Aggression: A Social learning analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
16. BANDURA, A: “İfluence of model reinforcemans contingence on the acquissition” imitative. Of responses. *Journal of Personality and Social Psychology* 1(1965) 589-595.
17. BAŞTÜRK, E. (2019) “Düşüncesinde Politik Biyoloji ve Prohairesis,” *Kaygı*, 18(1)/ 206-224.
18. BAUMGARDEN. A.G. *Aesthetica*. EDITION. 10-4-.Asthetik: Lateinisch-Deutsch/ Alexander Gottlieb Baumgar- ten. 2009.
19. BECKERT, A. (2015) BBC Eart / [https:// www. BBC. com](https://www.BBC.com). Evren’nin sonuna doğru dört teori.
20. BATI, U. (2018).Marka Yönetimi, Vazgeçme Çağı’nda “Yüksek Sadakat Markaları” Yaratmak. ISBN978—605-171-072-3. ALFA. Basım Yayın Dağıtım San ve Tic. Şti.
21. BENJAMİN, Walter (2013, Trajedik drama, çeviri John Ozborn: New York 1988.
22. BERKAY, T. (2022) İleti.

23. BERKOWITZ, L. (1970). Experimental investigations of hostility catharsis. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35: 1-7.
24. BILLINGTON. R. (2011) *Living Philosophy. An Introduction to moral thought*, ISBN:978-0415 284479.
25. BERNARD, J., (1968) "The sex game". Lesliefrewin press, London.
26. BERNARD, J., (1981) "The female Word" free pres, New York.
27. BRAWLE, I.R/Landers, D.M./Miller, L., /Kearns, K.M., (1979) "Sex bias in avaluating motor Performance". *Journal of Sport Psychology* 1, 15-24.
28. BROWN, B. (2019) Çeviri Pınar SAVAŞ "Liderlik etmeye cesaret etmek." Butik Yayıncılık. www.minaraltasari.com. İstanbul.
29. BRÍCKMAN, P.(1977). Crime and Punishment in Sports and Sciety. *Journal and Social Issues*,33: 140-164.
30. CANSEL. E. (2019) Kısa, geniş bir yoldayız. Cansen@Sözcüm.com.
31. CANSEN. E (2023).Korkacaksan doğal zekâdan kork. Cansen@Sözcüm.com.
32. CEBE. B. (2021). Siyaha Bulaşan Kadınlar, Mona kitap. Htt: Ps: //www.İdefix.Com.
33. COULD, D./Horn, T.: "Competitie anxiety in juen elite wreslers".
34. CÜCEOĞLU, D. (2021) Kendini keşfetmeye zorluklarla başa çıkmaya varmışın? ISBN 978 605. 7635 83 9. www.kronikkita.com.
35. CURREY, M. Günlük Ritüeller - Büyük eserlerin yaratıcıları nasıl çalışır? 1. Baskı, Ocak 2014, İstanbul. Sertifika No: 45750. kolektif kitap,
36. ÇALIŞ. A, Bir Eğitim Mucidi. ISBN: 978-975-2438-16-3. İstanbul.
37. ÇİFTÇİ, T. Bilim ve gelecek.com.tr. Yaşamsal Santran: Mayıs, 2019, sayı 183.DD.
38. DANİL Kahneman, *Thinking Past and Slow*, New York: Farrar, Straus and Grioux, 2011; Inglehard, *Development, freedom, and rising Happiness*"
39. DILASA, Z. (2019) "Özel Çalışma".
40. DEMİR, A. (2010) Manifesto: Çağdaş Sanatın Bilinçaltının Şifreleri, Htt://m. Bianet.Org.
41. DESİLVA, J. '(2021) İlk Adımlar Bizi Nasıl İnsan Yaptı? Nova Kitap 23. Nova Kitap İstanbul
42. DISSANAYAKEİS, E., Homo, A., (1995) University of Washington Press, USA.
43. DOLART, J.M. (1939). *Frustration and aggression*. New Haven: Yale University Press.
44. DÖKMEN, Z. Y. (2006). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Sistem Yay.
45. DÖNMEZ, B. (1995) *Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştiren Programlardaki alan derslerinin karşılaştırması*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Anabilim dalı, Doktora tezi.
46. DUDA, J.L., /Tappe, M.K., (1987) "Personal investment in Exercies: The Questionarie. Paper presented at The annual meeting of the association fort he advancement of applied Sports Psychology. Newport Beach, Ca.
47. DUQUİN, M., (1978) "The androgynous advantage in C.A. Oblesby (Ed.) *Women and Sports. From myth to reality*". L.A and Febirger, Philadelphia.
48. DROİT' Roger-Pol (2014) *Herkes için felsefe*. 101 Felsefe Deneyimi. ISBN 978 – 605-02- 0314-1, Say yayınları/ İstanbul.
49. EADWEARD-Muybridge: *The Human figüre in Notion*, University of Pennsylvania.
50. EDGERTON. R:(1992) *Sick societies: challinging the myth of primitive*, New York, USA.

51. EİNSTEİN. A. (2019). “The World As I See It”. Çeviri: Demet Evrenosoğlu. Alfa Basım Yayınları, İstanbul.
52. EİLENBERGER W. Hala Hayalleri Olanlar için Felsefe. Ayrıntı Yayınları. ISBN-978-605-314-063-4. Serti fa No:12156.
53. ERDEMLİ, A. Mitostan Felsefeye (2017) Almancadan Çeviren: Süreyya TURHAN. Ayrıntı Yayınları. ISBN 978—975ü539-994-2. İstanbul.
54. ERŞEN, E. EYOF 2011 “Trabzon Gençlik Olimpiyatları” Açılış ve Kapanış Seremonisi.
55. ERŞEN, E. (1986). Spor Biliminde İlk Çalışmalar, Spor ve Saldırganlık. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi, Birinci Ulusal Eğitim Sempozyumu, 24-30 Kasım, Göztepe-İstanbul.
56. ERŞEN, E, (1995) Investigation of Exercies Motivation in Türkiye Using English - derived factors Journal of Sport Sciences. 10, 6, 603 (Abstract).
57. ERŞEN, E, (1998) “Cinsel Kimlik ve Spor Arasındaki Etkileşim”. 1. Spor Kongresi 16-18 Mart, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
58. ERŞEN, E, (1999). Beden eğitimi ve sporda insan davranışlarının sosyokültürel ve psikolojik boyutuna ilişkin bir değerlendirme çalışması. VIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 01-03 Eylül, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Trabzon.
59. ERŞEN, E, (2000’a). Tepkisel Hassasiyet; Profesyonel Futbol Liginde Trabzonspor’un Değişen Motivasyonel Manzarası; Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 1. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri kongresi, 26-27 Mayıs, Gölbaşı-Ankara.
60. ERŞEN, E, (2000b). Spor Ortamında Seyirci Şiddetinin Sergilenmesi Bağlamında Bazı Özel Durum Değişkenleri, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 1. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri kongresi, 26-27 Mayıs, Gölbaşı-Ankara.
61. ERŞEN, E, (2009). Dancers of the Blacksea. The Dance of The New Century Kolbastı. KTÜ BAP; PROJECT No: 2009.101.00701. Trabzon.
62. ERŞEN, E; SİVRİKAYA, K. (2019). Hareketin Felsefesi, ISBN: 978-605-258-293-0.
63. ESİN, E (1979). Türk Kozmolojisi (İlk devir üzerine araştırmalar, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi matbaası.
64. ESİN, E (2010) “Nurettin Topçu hareket Felsefesine Dair. Dergâh Yayınları, III dönem, sayı, 1. İstanbul.
65. EVANS, C., / Lopez, S.,/ Dunca, M./ Evans, M: (1987) “Some Thoughts the political and Pedagogical Implication of mixed Sex Grouping in Physical Education”. British Educational Research Journal. 1 (1987) 148-153.
66. FARRY, L. (2019). IFG Parent these, Philosophic sciences et economic dutemp presen. Youtube. Video.
67. FEUERBACH, L (2012). Geleceğin Felsefesi. ISBN -978-975-468-818-A, Say Yayınları.
68. FRUD, S. (1930). Civilization and its discontent. London: Hogarth.
69. GÖKOVALI, Ş. (2018) Halikarnas Balıkçısı: Musa Cevat Şakir: Anadolu Tanrıları sertifika No 16157. Bilgi Yayınları.
70. GÖKOVALI, Ş. (2018).Halikarnas Balıkçısı Anadolu Tanrıları. IBBN 975-494-189-0, Bilgi yayınları.
71. GÖZÜKELEŞ, İ. Bilim ve Gelecek. com.tr. Enformasyonel kapitalizmden gözetim kapitalizmine: Ekim, 2019; sayı, 188.

72. GRUPE, O; Bewegung, Spielund Leistung im Sport. Schorndorf, 1982.
73. GUTTMANN, A. (1978) Ritüelden kayıt altına almak için: Modern sporların doğası. New York: Columbia Üniversitesi Yayınları,
74. GUTTMANN, A; From Ritual to Record: The Nature of Modern Sports. New York: Columbia University Press, 1978. ISBN-13.978-0.231.133.418.
75. GUTTMANN, A; The Olympics, a history of the modern games: A history of the modern games. University of Illinois Press, 1992. ISBN 978-0-252-017 01-8.
76. GÜNDOĞAN, A. (2016).Topçu ve hareket Felsefesi. Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi, (4), 24-37.
77. GÜNIŞIK, E. (1973) “İlk Okullar da Beden Eğitimi” Gençlik ve spor Bakanlığı Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları.4. 3-25.
78. GÜZEL, Y. (2019). Bilim ve Gelecek: Müzik, insan evrimi ve bitkiler, Aylık bilim, kültür, politika dergisi sayı 183.
79. GÜZEL, E. (2020). Yeni Öncüler, Alfa Yayıncılık. **ISBN 9.786.254.490.972.**
80. GROS, F. (2021) Yürümenin Felsefesi. Çeviri Albino ULUTAŞLI, Topkapı Beyoğlu İstanbul. Kollektif Kitap, Bilişim ve Tasarım Ltd. Şti Sertifika No: 45750.
81. HARARİ, Y, N, (2012) A Brief History Of Humankind. Çev: Genç, E., (2015) hayvanlardan Tanrılara. Kollektif Kitap, Bilişim ve Tasarım Ltd. Şti. İstanbul.
82. HARTMENN, N. Asthetik, 1983. ISBN: 31111 67224, 9783 111.167.220.
83. HEGEL, GEF, Güzel sanatlar anlatımı, Cih TM Knox (tran), Oxford Clarendon Pres, 1995.
84. HOLLINS, P. (2017) Think Like Einstein. Create Space İndirenden Publishing Platform, ISBN: 9.781.546.792.635.
85. HUIZİNGA, J. (1955). Homo Ludens, A Study Of The Play-Element in Culture, Boston. Beacon Press. Boston, USA- chapter 1 (Eng).
86. HUIZİNGA, J. (1995). (Çev. Mehmet Ali) Homo Ladense-Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme, Ayrıntı.
87. HUIZİNGA. J. <http://www.halksahnesi.org/2003/06/13/kultur-olgusu-olarak-oyunun-dogasi-ve-anlami-johan-huizinga/Ceviri>; Kılıçbay, M. A.
88. HUNTINGTON, S. P. (2017). Medeniyetler çatışması ve dünya düzeninin yeniden kurulması, okyanus yayınları, IBBN: 978-975-8420-40-7/15 baskı, İstanbul.
89. ISAHO-Aloha, S.E. (1979) “Sex role stero types and causalaty mitbution for cuccess an failure in motor Performance”. Research quarterly 50, 630-640.
90. İNAL, A.N: “Beden Eğitimi Spor Bilimine Giriş. ISBN-975-94379-2-9,3 Baskı Desen Ofset Matbaacılık. Konya.
91. İZAACZ, N: (1687) Philosopia Naturalist Prencepia Mathematica, Published in English.
92. JAKLİN, C.N. (1989) “Female and Male: Issucs of gender”. American Psychologist 44. 27-133.
93. KÂHYA, E. (2019) ‘Bilim Tarihini Bilmeden Bilim Yapılamaz’ Bilim ve Gelecek, sayı 188.
94. KALE, A. ERŞEN, E, (2003) “Beden Eğitimi Spor Bilimlerine Giriş” KTÜ Yayınları, ; sayı, 23.
95. KALE, A; ERŞEN, E, (2003) “Beden Eğitimi Spor Bilimlerine Giriş”, Nobel Yayınları No:409.
96. KALE, A; ERŞEN, E, (2010 “Beden Eğitimi Spor Kültürü”. Nobel Yayınları No:1597.

97. KALE, R; (2021) MOTORİK & FİTNESS İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları. Sertifika N, 47416, ISB No: 978 605 4827 73 2.
98. KASSİNG, G. (2007). History Of Dance, An Interactive Arts Approach, Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, Printed in USA.
99. Kelebek Etkisi Teorisi: <https://www.readit.az/tr/news/35>.
100. KELLNER, D. (2003). The Sport spectacle, Michel Jordan, and Nike, in: Douglas Kel-Iner, Media, Routledge, London/ New York.
101. KİERKEGAARD, S. (2018). Kahkaha Benden Yana. Ayrıntı 296. Lacivert Kitaplar Dizisi 4. İngilizceden eviren, Nedim Çatlı. Ayrıntı yayınları. ISBN. 978.975.539.312.4. Haydarpaşa İstanbul.
102. KLİMT, F: "Sportliche Belastbarkeit von Kindern im Primarbereich" In: Hessischer Sozialminister (Hrsg): Sportaerztliche und sportpaedagogische Betreuung. Erlangen 1978.
103. KOCAEL, İ. (2019). <http://ku.academia.edu/>.
104. KOÇ, S. (2020) "Özel çalışma".
105. KREFT, L (2014). Felsefenin sonu: Estetik ve Spor Felsefesi.
106. KÜR, P.(1996). Çeviri: Vinsen van Gogh: Theo' ya Mektuplar, 18 baskı, Yapı kredi Yayınları.
107. LEİTH, L.(1991). Aggression. In S. J. Bull (Ed.), *Sports Psychology: a self-helpguide*, (53-69). Great Britain, Redwood Press Ltd. Smelser, N.J. (1962).
108. LEIBNIZ G.H. (2020). Monadoloji. Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi. Fransızca Aslından Çeviren: Devrim Çetin Kasap: Türkiye İş Bankası Kültür yayınları: Zeytinburnu, İstanbul
109. LORENZ, K. (1966). On aggression. New York: Harcourt, Brace and World.
110. MARKLAND, D./ Hardy, L. (1993) The Exercise Motivation Inventory: Preliminary devalopment and validity of measurament of individuals' reason for participation in regular physical exercise". *Personality & individuals Differances*. 15, 3, 289-296.
111. MARY, J: (1983) Baumgarten's, 'Aesthetica' Review of Mettophysecis 37 (2) 357-85.90
112. McNEES, M. James (2015). Spor Philosophy now the culture of Sports after the Lance Armstrong scandal matters.
113. Mc NAMEE M. and MORGAN B. (2015). The Routledge Handbook of the Philosophy of sport, ISBN: 9780 2034 66261, London.
114. MEGRE V. (2008). ANASTASYA. V. Çınlayan Sedir. 1. Kural dışı yayın evi Kadıköy, İstanbul.
115. MEİNEL, K./ Schnabel, G.: "Bevegungslehre-Sportmotorik" Volk und Wissen Volkseigener Verlag, Berlin, 1987.
116. MEİNEL K./ Schnabel, G: "Bevegungslehre- Abril einer Theorie der sportlichen Motorik unter paedagogischem Aspect" 2. Auflage, Volk und Wissen Volkseigener Verlag. Berlin 1977.
117. MESSİNG, M., Eike, E.: (1996) "Sozial philosophi des Sports" İn: H. HAAG (Hrsg); Sport philosophie. Verlag Karl Hofmaan, Schornedorf.
118. MİNTON, S.C, (1986). Choreograpy A Basic Approach Using imprevation. Human Kinetics Puplicshers.
119. MİNTON, S.C. Choreograpy: A BASIC Approach Using İmprovisation. 2nd ed. ISBN:0-8801- 529-7. Human Knetics Books; 1997, Printed USA.

120. MİTCHEL, M. (2015) “Tomorrows change Makers: Reclaming the power of Cirizen for a New Generation. Amazon. Com. ISBN: 0.996.585.109,
121. MONEY, J./Erhard, A. (1972) Men and Women/ Boy and Girl” Jonhs Hopkins University Pres, Baltimore.
122. NİETZSCHE, F. (2021) Eğitici Olarak SCHOPENHAUER. Zamana Aykırı Bakışlar - 3. Çeviri, Mustafa TUZEL Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
123. NİETZSCHE, F. (2021) İyinin ve Kötünün Ötesinde. Çeviri, Mustafa TUZEL Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Beyoğlu İstanbul.
124. NİETZSCHE, F.(2019) NİETZSCHE bu işe ne derdi? Marcus Çeviri, Çetin kasap. A. Gezmiş, E.O. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstiklal Caddesi, Beyoğlu İstanbul.
125. NİETZSCHE, F: Eğitici Olarak SCHOPENHAUER (2021) Zamana aykırı bakışlar-3 Hasan Ali YÜCEL Klasikler Dizisi. Bayrampaşa, İstanbul.
126. OBLESBY, C.A, (1978) Women and Sport: from myth to reality” Lea and Febiger, Philedilpiha.
127. ORLEFSKY, J.L.: 1977 “Sex rule orientation, identy formation and self-estem in college Men an Women” Sex role 3.56-576.
128. ORTNER, S: female to male as natüre is to culture? İn: Rosaldo and lamphere (Eds), women culture and Society, Stanford Üniversitesi.
129. ÖZBEK, M: (2019) İnsanın tarihöncesi evrimi. ISBN: 978 605 5888 08 4. Bilim ve gelecek kitaplığı.
130. ÖZDİL, Y. 2019: Liyakat ve biat. Abdülhamid’in gelini, Hanedanı’n son reisinin eşi: Atatürk’ü inkâr edenler Türküm dememeli, Osmanlıyım dememeli, Sözcü. Com. Tr.
131. ÖZDİL, Y. 2022: Sonsuz düşünüş, Sözcü Com. Tr.
132. ÖZDİL, Y. 2022: Ölümsüzdür, çünkü hayatın ta kendisidir, Sözcü Com..
133. ÖZKAN, S. 2006: SCHOPENHAUER Paradokslar üzerinde raks, Ötüken Neşriyat AŞ: TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sertifika No:49269..ISBN:978 -975-437-631.
134. PASCHEN, K: 1974 “Beitrage zur sportaedeutik- Ausgewaehnte Texte aus 25 Jahren” verlag Karl Hofmaan, Schorndort bei Stuttgart Press Stanford. C. A.
135. PERCY, A: 2019, Her Gün Bir Nietzsche, çeviren, Pınar Aslan, Pena yayınları, İstanbul. PRETON, A: (2017) Analitik felsefe: Bir yanılsamanın Tarihi. (M. Mete Çeviri). 9.789.753.971.898, İdea yayınevi, S. 208.
136. RANDO, A; (2009) İhtiyacın olan felsefe (N. Kandemir çeviri) İstanbul plato yayınları s.85.
137. REES, C.R 1999./ Andres, FF.: “Strength differences: Real an imagined” Jurnal of Physical Ediation and Research, 2 (1980), 61 Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.
138. ROCE, A 1985, “Dansing: Singular Sensations, New York.
139. RÖTHING, P; Aesthetische Erfahrung im Sport. Zeitschrift L. Salzburg, 1996/6. Röthig, P.; Sportfür.
140. RUİZ, R. M. Dört anlaşıma: Tol tek Bilgelik Kitabı, 2021. ISBN 975-8363-04-2. Ötesi yayıncılık. Fener Kalamış Cad. No: 47881 Kadıköy İstanbul. Çeviri, N. GÜN.
141. RUSSELL, G.W; Russell’ın, A.M. (1984). Sports Penalties: An Alternative means of measuring aggression Behaviour and Personality, 12: 69-74.
142. SAGIROĞLU, A. (2019) Bir sanat olarak felsefe ve olmayana ergi safsatası: Bilim ve Gelecek. Com. Tr. Mayıs, 2019; sayı, 183.

143. SCHIERZ, M. (1995) "Bewegungs verstehen – Notizen zur Bewegungskultur"
In: PROHL, R/SEEWALT. (Hrsg.): *Bewegungs verstehen*, Verlag Karl Hofmann, Schorndorf.
144. SALTOĞLU, R. (2019). Newton'un dağa felsefesi Deney, matematik ve büyü. Bilim ve Gelecek, sayı 188. Kadıköy, İstanbul.
145. SCHOPENHAUER. A. (2019) *İsteme ve Tasarım Olarak Dünya*. Çeviri: Levent Özşar Biblos Yayınları, Bursa.
146. SCHOPENHAUER. A. (2021). "Okumak Yazmak ve Yaşamak Üzerine" Çeviri Ahmet AYDOĞAN. Say Yayınları. Topkapı İstanbul.
147. SCHOPENHAUER. A. (2021) *Aşkın Metafizigi*. Çeviri. Veysel Atayman. AYRINTI YAYINLARI Basın Dağıtım San. Ve TC. AŞ. Haydarpaşa Mah. Dervişler sok. Dervişler Sok. Diri koçlar İş Hanı. No 1. Kat 5.ış hanı. Sirkeci İstanbul.
148. SERDAR. S. 2024. Özel çalışma.
149. SİVRİKAYA, K. (2018) Farklı Yaş Kategorilerindeki Erkek ve Bayan Hentbolcuların Fiziksel Özellikleri, Kaygı Düzeyleri ve Müsabaka Performanslarının Analizi. Akademisyen Kitab evi A.Ş. ISBN: 978-605-258-224-4. S:23. Ankara.
150. SMİTH, M.D. (1974). Significant. KANT others influence on the assaultive behaviour of young hockey players. *Int. Rev. Sport Social*. 9.45-56.
151. SMİTH, M.D. (1975). Sport and Collective violence. *In Sport and Social Order*. Edited by D.W. Ball and J.W. Loy. Reading, Mass, Addison-Wesley.
152. SMİTH, M.D. (1978). Hockey violence: Interring some myths, *In Sport Psychology: An Analysis of Athlete behaviour*. Edited by W.F. Straub., Ithaca, N.Y. Movement.
153. STEPHEN, A. (2022) *FELSEFE için Kısa Bir Mola. Felsefe Hakkında Bilmeniz Gerekenler*. Çeviri Ramazan Atıl Karabey. ISBN978-625-414-2211-6. Epsilon yayınevi.Com.
154. SUİTS, B (1973) "The elementry of sport. Reprinted, in philosophical inquiry in sport edited by W.J. Morgan and K.V. Meiner champaing. IL: Games Live and Utopia; reprinted Peterborough On: Broadr view press 2005.
155. SUİTS, B (1978). *The Grasshopper: Game live and Utopia*; reprinted Peterborough On: Broadr view Press 2005. SUİTS, B. (2012). *Çekirge Oyun Yaşam ve Ütopya*. (Çev. Süha Sertabiboğlu) 2. Baskı: İstanbul Ayrıntı Yayınları.
156. SUİTS, B. *Tricky traid: Games, Play and Sports*, *Journal of the Philosophy of Sports*, 15 (1): 1-9 (1988) SUİTS, B. *Tricky Traid: Games, play and Sport*, *jurnal of the philosophy of sports*, 15, No. 1 (1988), 1-9.
157. SPİNOZA, Çeviri: Çetin Balanuye. SPİNOZA'IN Sevici Nereden Geliyor? Reddedilemeyecek Bir Felsefi teklif. Onuncu baskı, (2022) Sirkeci – İSTANBUL
158. ŞAHİNER, D. Çeviri: Osborne, PHİLOSOPHY, (1996). ISBN 975-325-084-3, Bağcılar, İstanbul. ŞEKER ve arkadaşları (2014). Yürüme Biyomekaniği; *TOTBİD Dergisi*, 13.314–324 doi: 10.14292.
159. TAŞDELEN, D.K (2017). *Değme Noktası/ Yaşama Dokunan Konuşmalar: PARİS* Yayınları, Kadıköy - İstanbul.
160. TARAKCI, S (2021) Alıntı.
161. TARHAN, N (2020). Bu bir bilim kurgu değil, Sözcü com.tr.
162. TATUM, J. (1980). *They call me asessin*. New York: Avon.
163. T:MUÇİN, A. (2003) *Felsefeye Giriş*. Kocaeli Üniversitesi Yayınları, yayın No:123. TOKER,

164. Müge Erdoğan (2010). Toplumsal Cinsiyet Eğiliminin Saklanması Medya Okur-yazarının Rolü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
165. TUNALI. İ. 1973: “Croce. B. Estetik ’ine Giriş”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. ULUCAN, K. (2019). Şampiyon Geni. Destek Yayınları. ISBN: 978 605 311 702-5, Nişan Taşı /İstanbul.
166. UZUNÖZ. C. K. Atalarımı Aramaya Geldim. ISBN: 9.786.054.303.816, Baskı ve Cilt: C&B Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti. Litres yolu 2. Mat. Sit. Za-16 Topkapı, Zeytinburnu/ İstanbul Copyright & İstanbul Aydın Üniversitesi.
167. VOLKAMER, S. (1971). Zur Aggressivitat in konkurrenzorientierten sozialen Systemen. *Sport wissenschaft*, 1: 33-64.
168. VOLKAMER, S. (1972). Sport als aggressives Verhalten-aggressives Verhalten im Sport. *Leibeserziehung*, 21: 409-415.
169. WILLIAM J. Morgan. 27 Mar 2015, Conventionalism and Sport from: Routledge Hand Books of the Philosophy of Sports Routledge Accessed on: 08 Jul 2019. Yaşamdan ATATÜR ANILARI, 2014, Sözcü Com. Tr.
170. YALÇIN, S. (2019). Hakikat. Truva’nın Anlattıkları. Sözcü Com. TR.
171. YALÇIN, S. (2023) Hakkaniyetli Olmak. Soner. Sözcü Com. TR.
172. YALÇIN. S. (2023) Kim Kazanacak. Soner. Sözcü Com. TR.
173. YALOM, İ, D. (2017) Nietzsche Ağladığında. Çeviri, Babacan A. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
174. YÖNTEM, S. (2018). ‘Benim adım ‘Feverback’, Tiyatro eseri.
175. ZEYREK, D. (2020) “Mikrop ve tarih. Sözcü. Com.tr.
176. ZINN, J. K. (2019) Yeni Başlayanlar İçin Farkındalık. İngilizceden, Çeviren, S. S.
177. TERCAN. Pegasus Yayınları, ISBN: 978-605-299-686. 7, Taksim / İstanbul.
178. ZUBOFF, S. (2019) The age of Surveillance capitalism: The fight for a Human future of the New frontier of power Profile Books; Bilim ve Gelecek, sayı;188.
179. WEEKS M. (2019) Nietzsche bu işe ne derdi? En muhteşem filozofla bu işi nasıl çözerlerdi? Çeviri, Devrim Çetin Kasap - Elif Okan Gezmiş - Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.